

ČITATELJ
številke pol
Vaša naročni
splošnega pov
je list Vaše so
imeti naročnic

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

No. 250. — Štev. 250.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 22, 1942. — TOREK, 22. DECEMBRA, 1942

VOLUME L — LETNIK L

KA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate ...
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(izveniš sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

RUSI DOBRO BIJEJO NEMCE

Če še ne veste ...
Zima se prične uradno 22.
decembra, ob 7. uri zjutri — v
slučaju, da bi kdo ne bil zadnje
dni gotov, če smo že v zimj ali
ne.

POROČILO IZ MOSKVE NAZNANJA, DA SO VČERAJ RUSI V SVOJEM PRODIRANJU PROTI SEVEROZAPADU OD SREDNJEGA DONA ZOPET NAPREDOVALI 15 MILJ IN DA SE NEMCI UMKAJO V VELIKEM NEREDU TER PUŠČAJO ZA SEBOJ OROŽJE IN VOJAŠKE ZALOGE

Naglo rusko prodiranje me
ri naravnost proti Rostovu ob
izlivu Dona v Azovsko morje.
Ako bo Rostov zavzet, bo za-
jetih milijon Nemcev na Kav-
kazu. Rusi so od Rostova odda-
ljeni samo še komaj 130 milj.
"Na nekaterih krajih so Nem-
ci poskušali s protinapadi, to-
da so bili vrženi nazaj in uni-
čeni," pravi rusko poročilo.
Rusi so zavzeli Degtevo in
Septuhovko ob Moskva-Rostov
železnici, vsled česar je v ne-
varnosti tudi Milerovo, kakih
20 milj dalje proti severu. Na
tem kraju se vedno bolj zblizu-
jeta ruski armadi, katerih ena
prodira jugo, druga pa severo-
zapadno od Stalingrada, in ka-
se združita do Stalingrada, in ka-
se združita do zajetih 22 nem-
skih divizij pred Stalingradom
med Volgo in Donom.

uničenih 6 tankov in razbiti dve
artiljerijski bateriji in tri ba-
terije možnarjev.
Na nekem drugem kraju te
fronte skušajo Rusi razbiti tri-
kot Velikije Luki — Ržev —
Vijazna, kjer so Nemci vrgli v
boj mnogo infanterije s 50 tan-
ki, toda Nemci so izgubili več
sto vojakov in 20 tankov in so
se umaknili v svoje prvotne po-
stojanke.
Nemci napadajo tudi severo-
zapadno od Stalingrada med
Volgo in Donom, kjer je rdeča
armada vdrla globoko v nem-
sko črto in na več mestih od-
rezala zvezo z ozadjem. Na
nekem kraju je bilo ubitih 300
Nemcev in uničenih je bilo 5
tankov, štiri topovi, 26 stroj-
ne in mnogo drugega vojnega
materijala.

V nedeljo je bilo v Donovem
kolenju izstreljenih 31 velikih
transportnih aeroplanov, ki so
takr zelo važni za dostavljanje
arმიությունիս živeža zajeti armadi
v Donovem kolenu. Pogosto
arđi do sponadov med manjši
oddelki v severozapadnem
tovarniškem delu Stalingrada.

Sovjetski informacijski urad
pravi, da ima dokaze, da Nemci
silijo vjete Ruse, da grade ur-
tržbe in opravljajo druga vo-
jaška dela, kar je proti med-
narodnim postavam. Ujetniki
morajo delati po 14 ur na dan
ter dobijo tri ali štiri žlice rže-
ne kaše, kos konjskega mesta
in vodo na dan.

Hitlerjevo število je 129

Razni veliki zgodovinski do-
godi so dohajajo v enakih pe-
riodičnih razdobjih in če mo-
remo po tem merilu soditi tudi
sedanjo vojno, tedaj bo konča-
na leta 1943, kajti:
Francoska revolucije se je
pričela leta 1789, nemška revo-
lucija pa leta 1918, tedaj 129 let
pozneje.
Napoleon je postal francoski
cesar leta 1804, Hitler pa je
prišel do nemške vlade leta
1933, torej 129 let pozneje.
Napoleon je pričel svojo
kampanjo v Rusiji leta 1812,
Hitler pa je napravil isto na-
pako leta 1941, tedaj 129 let
pozneje.
Napoleon se je odpovedal
francoskemu prestolu leta 1814
in leta 1943 čez 129 let — kaj!

Izjava zavezniških vlad o zločinih napram Židom

London, 17. decembra. (Ra-
dio prejemma služba.) — V

Londonu, Washingtonu in Mos-
kvi je bila danes objavljena de-
klaracija, podpisana od Jugo-
slavije, Belgije, Čehoslovaške,
Grške, Luksemburške, Holand-
ske, Norveške Poljske, Zedinje-
nih držav, Velike Britanije,
Sovjetske Rusije in francoskega
narodnega komiteja.

Minister Eden je prečital to
izjavo v House of Commons.
Vsi angleški poslanci so vsta-
li v znak protesta proti zver-
skim zločinom, katere ta izjava
obsoja. Vsi narodi so odločeni,
da po vojni nobeden izmed teh
krivcev ne sme ostati nezakno-
van. — J.J.C.

Deset milijonov avtomobil- skih obročev prodanih vlad

Washington. — Ameriški
avtoisti oziroma motoristi so
po vladnem načrtu zbiranja ne-
rabnih avtnih obročev prodali
vladi okrog deset milijonov ko-
madov, kakor je te dni poročala
administracija cen.

Novi ameriški proti-tančni topovi presenetili Rommela na Sred. Vzhodu

Ameriški poročevalec R. D. McMillan, ki se je ravnovrnil iz Libije, je podal opis novih ameriških proti-tančnih topov, s katerimi so zavezniški zaustavili Rommelovo prodiranje proti Nilu v času, ko je mislil, da že ima Aleksandrijo takorekoč v žepu.

(Ko so Rommelove čete po-
dile Britce nazaj, se je izrazil
generalni poročnik Brehon B.
Somervell, v Lansingu, Mich.,
da ima Amerika orožje, s kateri-
m se bo dalo zaustaviti bruh-
hanje 88-milimeterskih topov,
s katerimi je Rommel pregan-
jal britske čete. Ni pa hotel
dati tedaj nobenih podrobnih
poročil o kakem novem orožju.)

Tajni ameriški top pa se je
nenadno pojavil v akciji in
njegove krogle, ki so se zapiče-
vale v nemške tanke, so trgale
nemške panzer-divizije na ko-
se. Akcijo teh topov je spreml-
jalo strahovito in naglo tres-
kanje in užiganje, ki je kmalu
napočilo Rommela v dir tako,
da še sedaj išče primernega o-
poriča, kamor bi se zatekel
pred tem novim orožjem in za-
vezniškimi četami, ki mu sledi-
jo.

Posebnost novega ameriške-
ga topa je, da je samobrača-
joč in instalirajo ga na zuna-
njem oklepu General Grant
tankov. Poročevalec seveda ne
sme obelodaniti nobenih potan-
kosti o tem novem orožju, a
povedal pa je kako je prišlo do
tega, da je bil izumljen. — Ne-
ki ameriški častnik je bil po-
slan na Srednji Vzhod z ame-
riško vojaško misijo, da poro-
ča Washingtonu o modernih vr-
sti orožja, ki ga rabijo angle-
ške čete tamkaj proti Rommelu.

S tem častnikom je poročeval-
lec potoval več sto milj in sicer
v času, ko so se angleške čete
umikale pred Rommelom proti
Egiptu.

Ameriški častnik je opazoval
akcijo proti-tančnih topov in je
tako dejal, da bi bilo treba iz-
umiti top, ki bi se propeliral
sam, (obračal) z naglico in silo,

MINE ZADRŽUJEJO ANGLEŽE V LIBIJI

Mine, ki jih je Rommel pred
svojim umikom posejal po pu-
ščavskem pesku, ovirajo An-
gleže pri njihovem prodiranju
v Libiji bolj, kot pa sovražni-
kov odpor. Angleži so od El
Aghelle napredovali 150 milj
in se nahajajo v bližini Sirte.

Bežeča nemška armada je
raztresena na razdaljo 150 milj
po obrežni cesti. Prednji del se
nahaja že blizu Misurate, zad-
nji del pa nekoliko zapadno od
Sirte. Misurata je 120 milj od
Tripolitaniije.

Associated Press pravi, da
se Nemci umikajo povprečno
po 15 milj na dan.

Zavezniški aeroplani so več-
raj bombardirali in s strojni-
cami obstreljevali sovražni
transport med Bueratom in
Hsumom ter so napadli truke
ob zalivu blizu Buerata in el

ki bi udarila nenadno in bi mo-
glo istotako naglo popustiti ter
se umakniti za nadaljni prese-
netljivi napad.

"Ako bi imeli svoje vrste
traktorsko vozilo," je dejal
častnik, "ki bi moglo nositi sa-
mo - propelni top, katerega bi
gnala lastna sila, tedaj bi ime-
li sovražnika v pesteh. . ."

Kmalu potem, ko je ta ame-
riški častnik počal v Washing-
ton svoje poročilo, je bilo na
tajno poslano na Srednji Vzhod
ovo orožje, ki je dospelo baš
večer pred početkom ofenzive
pod poveljstvom gen. Montgo-
mery-a na Alamein fronti.

Topove so tekom noči pred
napadom spravili na fronto in
britski ter zelandski topničar-
ji, ki so bili posebno izurjeni
v obratovanju proti-tančnih to-
pov, so šli z njimi v akcijo in
izjavili, da so to najboljši pro-
ti-tančni topovi, ki so jih še im-
eli v rokah.

Nemci sami, ki niso mogli
verjeti, da bi bilo sploh kje na
svetu orožje, ki bi moglo tako
naglo drobiti in uničevati njih
tančne divizije, so se po prvih
umikih zopet organizirali in
napadali iznova, a so kmalu
spoznali, da niso kos siloviti
naglici in učinkovitosti njim
docepla novega nasprotnika —
ameriškega proti-tančnega to-
pa.

Nemški ujetniki so tudi izpo-
vedali, da jih je to orožje doce-
la zmedlo, ker je raztrgalo njih
panzer divizije in zato da lahko
Angleži pripisujejo svoj bojni
uspeh tem topovom.

General Montgomery sam je
dejal, da smatra dostavo teh
topov za veliko pomoč in odlo-
čilno orožje v bojih z Rommelom.

Hsuna.

Letalci pa so tudi opazili, da
je zelo živahen prevoz med Tri-
polisom in Tunizom, iz česar je
mogoče sklepati, da se feld-
maršal Romel ne namerava
vstaviti v Tripolitaniijo, temveč
bo skušal pripeljati ostanek
svoje nekdanj mogočne armade
v Tuniz in se združiti z gene-
ralom Walterjem Nehringom.

Grški guerilci aktivni

Moskovski radijo je poročal
pred dvema dnevoma, da so gr-
ški guerilci pobili v okrožju Pe-
loponesus 60 laških vojakov,
ter prerezali komunikacije, raz-
strelili več truckov in prizade-
jali sovražniku težko škodo v
nepričakovanem napadu.

NEMCI GROZJO SRBOM S PLINOM

Jugoslovanska vlada v Lon-
donu je naznanila, da so nem-
ške oblasti zagrožile, da bodo
proti Srbom rabili strupene
pline, ako general Draža Mi-
hajlovič ne preneha s svojim
odporom.

Kot pravi vlada, so Nemci
zopet pričeli požigati vasi in
aretirati prebivalce.

V okolici Morave je bilo zo-
pet vstreljenih 37 ljudi, ker so
Mihajlovičeve četnike zalagali
z živcem. V vzhodni Bosni so
Nemci zagrozili, da bodo pobili
vse Srbe, ako srbski odpor ne
preneha.

Nemci so razglasili, da bodo
za vsakega ubitega nemškega
pokrajinskega komisarja ubili
100 talcev.

Predsednik asociacije dav- koplačevalcev se je obesil

West New York, N. J. —
Philip Charles Geibel, star 49
let in predsednik lokalne aso-
ciacije davkoplačevalcev in na-
jemnikov, je bil najden obešen
v kleti svoje hiše in policija
je dognala, da je storil samo-
mor.

Njegova žena je dejala poli-
cijskemu šefu, da je Geibel od-
šel zgodaj zjutraj na delo v ve-
selem razpoloženju. Eno ur
pozneje, pa je šla v klet po o-
pravku in je bila nemalo pre-
strašena, ko je videla, da visi
tam doli truplo njenega moža,
o katerem je bila prepričana,
da je na delu, kot navadno.

Močan potres na Turškem

Kot pravi poročilo iz Berna
v Švici, je bil v nedeljo popol-
dne v Anatoliji na Turškem
močan potres, v katerem je bi-
lo ubitih najmanj 800 ljudi. —
Poročila iz Turčije pravijo,

PODPREDSEDNIK WALLACE MISLI PREDLOŽITI OBRISNI NAČRT ZA MIR

Washington. — Iz zanesljivih virov v vladnih krogih se je zvedelo, da bodo pred koncem leta obdelodanjeni obrisi načrta za povojni svet, kakor si ga zamišlja predsednik Roosevelt in vlada Združenih držav.

Podpredsednik Wallace, tako
je bila informirana novi-
narska agencija ONA, bo v
svojem govoru 28. decembra
objasnil načrt za povojno re-
organizacijo sveta. Ta načrt se
snuje že dalj časa.

Naslov govora bo najbrž
"Administracija miru", in
Wallace bo v tem govoru za-
stopal stališče, da se vzpostavi
mednarodni sistem kooperaci-
je, kakor so to predlagali in-
direktno pred nedeljo vodite-
lji Združenih narodov.

Najvidnejše točke tega načr-
ta bodo sledeče:
1. Vzpostavljene svetovne
banke, da se s tem stabilizira
problem denarnega sistema.

2. Rača vseh prometnih
sredstev, vključivši ladje, leta-
la in železnice, za splošen do-
brobit. To naj bi vključevalo
divizijo mednarodnega trans-
porta za dostavljanje izdelanih

produktov v kraje, ki so zelo
oddaljeni od industrijskih sre-
dišč in morejo nuditi v zameno
surov material.

3. Mednarodna živiška ad-
ministracija, ki bi skrbelo, da
dobe živila narodi, ki ne more-
jo pridelati dovolj živeža za
svoj obstanek in kateri so bili
v prešliosti ovirani pri razvij-
anju živilskega programa zaradi
denarnih in drugih poteškoč in
pobmov.

4. Ogromno svetovno pov-
zetje javnega dela.

Wallace bo, kakor se sliši,
ošvrknil s tem govorom svoje
kritike, ki so ga dolžili, da po-
iskuje boljše vize, kajti
nov načrt, ki ga bo predložil, za-
govarja svobodno trgovino in
vzdrževanje iniciative in pobu-
de za izboljšanje in povišanje
produkcije, kot ga zagovarja
demokracija.

Angleži bombardirali Duisburg v Nemčiji.

V nedeljo je zopet več sto an-
gleških velikih bombnikov po-
letelo nad Poruhrje in bombar-
diralo več industrijskih sre-
dišč, med njimi tudi Duisburg.
Pri tem so se poslužili najtež-
jih bomb.

Angleško zračno ministrstvo
pravi, da so letalci v jasni noči
mogli natančno videti svoj cilj
ter so posebno bombardirali
Duisburg, ki leži ob izlivu Ruh-
ra v Reno. V mestu je nastalo
več požarov. Enajst bombni-
kov se ni vrnilo.

da je bilo središče potresa v
okolici Hereka, kjer je pred 3
leti potres zahteval 40.000 člo-
veških življenj.

Na razdaljo več milj je bilo
popolnoma porušenih več vasi
in nastali so veliki požari. V
hudem mrazu so prebivalci po-
begnili na polja.

Morilci vojakov obsojeni na smrt v električnem stolu

New York. — Dva od treh
napadalcev, ki so zadnje pole-
tje ubili ameriškega vojaka,
Edwin Berkovitz, v Harlemu,
New York, sta bila pred nekaj
dnevi obsojena na smrt v elek-
tričnem stolu in sicer sta to
Benitez de Jesus, star 18 let in
William Diaz, tudi 18-leten.

Tretji obtoženec, Americo Ro-
mano, star 19 let, je bil na pri-
poročilo porot obsojen na do-
smrtno ječo.

Usmritev na električnem
stolu je bila določena za zadnji
teden v januarju.

Sodnik Wallace, ki je obso-
dil morilce vojaka, je izrekel
smrtno obsodbo tudi nad dve-
ma obtožencema, ki sta bila
prijeta 14 let po storjenem zlo-
činu uboja tihotapca opija na
nižji Vzhodni strani New Yor-
ka.

ZOPET ZAVEZNIKI

Francoski vojaki v severni Afriki napivajo ameriškim vojnikom.

VESEL BOŽIC

vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem
s priporočilom, da se pri praznovanju spo-
mnijo revežev v stari domovini, vošči
vse osobe "Glasa Naroda"

"GLAS NARODA"

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovenc Publishing Company, (A Corporation) Frank Sakser, President; Ignac Huđe, Treasurer; Joseph Lupša, Sec.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Subscription Yearly \$5. Advertisements on Agreement.

Za celo leto vsa lista za Ameriko in Kanado \$5.00; za pol leta \$2.50; za štiri leta \$15.00. - Za New York za celo leto \$7.00; za pol leta \$3.50. Za inozemstvo za celo leto \$7.00; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov. "GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1543

O BOŽIČU

Mir ljudem na zemlji!

Mir je v splošnem božično razpoloženje po celem svetu; mir je želja vsakega zemljana, mir v družini, mir med sosedi, mir med ljudmi, mir med narodi.

Letos ni miru. Mesto njega je najstrahovitejša vojna, ki je objela skoro vsak kotiček sveta. Klanje in pobijanje je stopilo na mesto miru, kot da je človeštvo podivjalo, kot da je človek zavrzel vse, kar je imel dobrega v sebi in se oprijel sile in zločina.

Danes je tako, pa se huje, kot je bilo ob času nebeskega Deteta. Tedaj je Herod dal pomoriti nedolžne otročiče, danes pa je Hitler prevzel njegovo zločinsko delo in ima na svoji grošni duši že milijone ljudi od starčkov pa do najmlajših otrok.

Namesto, da bi ljudje šli k božičnici in v veselju obhajali praznike, ki so najveselejši v celem letu, pa žive v vednem strahu, da jih ne zadene smrt. Brez domov so, brez živeža, brez obleke bogve kje. V gozdovih, v duplinah, jamah. Se ognja si ne upajo napraviti, ker bi jih dim izdal sovražniku.

Obup, jok in stek in neizmerno trpljenje vsepovsod.

Tak je Božič za neštete milijone ljudi in še tem žalostnejši Božič za Slovence.

V zgodbah smo se učili, da so se prišli v Betlehem pokloniti nebeskemu Detetu, ki je ležalo v jasičah v borem hlevu, trije Modri iz daljne jutrove dežele. S seboj so prinesli dragocena darila in jih darovali otročiču, ki je bil v plenice povit in v jasli položen.

Neka legenda pa pripoveduje, da se je proti Betlehemu napotil še četrti Modri, toda ni prišel do cilja. Kako prvi trije Modri, je tudi četrti nosil s seboj dragocene darove iz neke vzhodne dežele, toda ob cesti je srečal revnega kmeta, ki se mu je tako zasmilil, da mu je dal vse svoje zlato. Zatem je srečal ubogo ženo, ki je prosila milodarov za svojega bolnega moža; dal ji je vse srebro. Pozneje pa je naletel na lačnega otroka, kateremu je dal ves bakreni denar. Tako je postal sam popolnoma reven in se ni več upal iti v Betlehem. Vrnil se je zopet v svojo deželo. Potr je bil in utrujen tako, da je zaspal ob cesti in objele so ga sanje. V sanjah je videl betlehemske Detete, ki je v razprostrtih rokah držalo darove in mu je reklo, da je s tem, da je razdal svoja darila, v resnici dal njemu, kateremu so bila namenjena.

Ravno v božičnem času se radi spominjamo svojih dragih, ki smo jih pustili v rojstnem kraju in ob letošnjem Božiču bodo še posebno poletele naše misli tja in bodo iskale vse one, ki so nam ostali dragi v naših srčih. Iskale jih bodo, a najti jih ne bodo mogle, kajti bogve kje so; morda v grobu, morda do smrti sestradani, prezelji in onemogli.

Sedaj ob praznikih je najprimernejši čas, da mislimo na one naše, ki neizmerno trpe in prenašajo peklenške muke. Kako radi bi jim pomagali, kako radi bi jim dali vse, kar imamo, da bi tudi sami morali pri tem trpeti pomankanje, samo da bi bilo njim pomagano in bi jim saj nekoliko olajšali gorje.

To pa ni mogoče! Zaradi tega pa jih vseeno ne smemo pozabiti; misliti moramo na bodočnost, na čas, ko bo svetovno klanje končano in bodo naši ljudje zopet prosto dihali, toda bodo prazni rok. Kaj pomaga svoboda, ako pa ni kaj v usta djati?

Sedaj skušajmo nabrati za naše reveže, da jim bomo mogli čim več dati tedaj, ko bo mogoče. Dajmo! Dar osrečuje njega, ki ga prejme, in njega, ki ga dá.

Za Božič in Novo leto želim vsem prijateljem in znancem vse najboljše. — Ko pa boste obhajali praznike, mislite na nesrečno domovino

IG. HUĐE IG. HUĐE

New York, N. Y.

Moje misli po kongresu

Rev. K. ZAKRAJŠEK.

II.

"Ta kongres naj bo samo priprava na drugi, pravi kongres," se je izjavila slovenska duhovščina, "ker je čas za pripravne prekrete." Temu mnenju je v veliki večini pritrčila tudi nekatoška in katoliška stran naroda, kakor je bilo razvidno iz mnogih dopisov po listih. In tak je naš kongres tudi v resnici bil.

Na zunanjo je že bil tak. Bil je brez vsakega zunanje-ga sijaja in parad, da bi bil svet, zlasti pa ameriško javnost opozoril nase, na naš narod doma v katerega imenu smo zborovali, pred vsem pa na važnost in dalekosežnost pravilne rešitve tudi slovenskega vprašanja. Kar slovenski narod v Evropi zahteva, ni samo njegova pravica, temveč je v veliki meri tudi podlaga miru v tistem kotu Evrope, v celi Evropi in tako podlaga trajnega miru na svetu. Kakor bom pozneje povedal, če se slovensko vprašanje ne bi rešilo pravilno, ne bo še miru. Slovenija je na križišču mednarodnih evropskih interesov, je stičišče treh velikih kultur, v Sloveniji se križata zlasti dva mogočna imperializma, nemški in laški, ki ne bosta minovala, ako bosta dobila samo malo podpore v ošabljeno-ki Slovenije, tega jezca proti njima. Naj največ državniki zopet napaka, kakor so jo naredili na zadnji mirovni konferenci "big little mistake", jaz sim prerokujem, in to jim more vslediti, da zmaga ne bo zmaga, kakor ni bila 1919, temveč zopet enako sama priprava za novo svetovno vojno. Majhna je Slovenija, toda važna, kakor je pri vsaki, tudi še mogočnejši stvari varen majhen ogejni kamen. Tega svet ne vidi še danes in je samo naša dolžnost, da ga ne to opozorimo. Za svetovni mir delamo, ko delamo za Slovenijo in pravilno rešitev njenega vprašanja. Da to dosežemo, samo zato moramo dati kongresu tolik zunanji sijaj, da bo že ta opozoril pred vsem našo javnost, naše časopisje nani. O tem sem pisal že v člankih pred kongresom.

Tega naš kongres v Clevelandu ni dosegel. Nobene propagande ni bilo v ameriškem časopisju, na kongresu nobenih poročevalcev AP ne PA. Lokalni clevelandski listi so ga omenjali, toda bolj v kotih, kot nekaj brezpomembnega za Ameriko, če manj pomembnega za svetovno politiko. Male novice so povedale, da se vrši. Tudi slike odbora je eden prinesel. "Press" je prinesel tudi uvodnik o kongresu, ki je bil pa bolj negativni, ki jasno kaže, kako imamo prav, ko trdim, da ne ameriška ne svetovna javnost našega vprašanja ne pozna v tisti važnosti, v kateri bi ga najmo morala.

Torej v tem kongresu res ni bil pravi kongres, temveč samo priprava na drugega pravega. Bilo je to samo strogo slovensko notranje zborovanje. V Washingtonu in v Clevelandu o nekateri politiki celo trdili, da ni čas za take "narodne" kongrese.

Glavni namen pravega kongresa je pa ravno zborovati za Ameriko in za vse zavezničke, ne za naš Slovence. Mi o vsem tem vem in smo vsi o tem prepričani.

Zato na kongresu ni bilo ne zastopnikov ameriške vlade, ne zastopnikov zavezniških vlad, saj lokalni kongres bi bili mo-

rali biti navzoči, da bi mu dali s svojo navzočnostjo mednarodni pomen, da bi pokazali, da se na kongresu vrši nekaj konstruktivnega za Ameriko in celo svet, za podlago, saj del podlaga za svetovni trajni mir. Vsi zavezniški narodi bi morali biti nam Slovencem se hvaležni, da se trudimo za nekaj, kar je njih delo, za kar se sami trudijo. Vsak drobček je dober, ki ga kdo doprineše za pravilno rešitev sveta po vojni, da ne bomo zopet kmalu prišli v tako strašno nesrečo. Iz tega stališča dobi kongres tisti pomen, ki ga mora imeti. Ne smemo pozabiti, da danes narod doma ne more govoriti, ne more delati, zato pa moramo mi toliko bolj delati velikopotezno, svetovno.

Saj Ohioski kongresniki in senatorji bi bili morali priti saj za kratek pozdrav, saj toliko, da sprejmemo rezolucije, da jih podpro na merodajnih mestih.

Ta zunanji sijaj kongresa z udeležbo raznih vladnih zastopnikov je potreben že iz stališča naroda doma. Po nas ameriških Slovencev bi morali povedati narodu doma, da Amerika in zaveznički poznajo ogromne žrtve in ogromno trpljenje tega malega junaka pod Triglavom, ki se bori kot lev skupaj z zaveznički za končno zmago, in da vse to cenijo, da ga navdušijo za nadaljnje boje da vztraja do konca, dokler ne pridejo v Slovenijo zavezniške čete, se mu pridružijo in skupno pridirajo proti trdnjavi sedanjega kalliča svetovnega miru, sedanje toliko nečloveške krutosti in zlobe. Vsemogoče komplimente se delajo Italijanem, Grkom, Albancem, vsem. Samo revček, najmanjši med junaki, pa najbolj hvalber, je pa popolnoma pozabljen. Narod doma to pričakuje.

V primeri s svojimi malim stevilom lahko trdimo, da noben narod na svetu toliko danes ne žrtvuje za svojo zmagajo, pa tudi za zmago pravice, kakor ravn slovenski narod. Italijani čakajo doma za pečko, kdaj bodo drugi narodi prišli in prehlivali kri za njih "osvobodjenje" fašizma, ki so ga sami spravili do moči. Naš narod se bori, in sicer se bori, rekli bi, z golimi rokami. V poročilu iz domovine iz 4. septembra čitamo besede: "Najvišja težava je pa ta: že več kot pol drugo leto se borimo in umiramo. Nad 25 odst. celega ljudstva je bilo ali izgnano, ali zaprto, ali ustreljeno, in vendar niste ne Anglija, ne Amerika, imeli ne besede za nas glede naših meja, ali našega slovenskega Primorja. Dajte, da nam bosta Anglija in Amerika povedali glede tega besedo, da bomo vedeli, zakaj se borimo in zakaj umiramo."

Kongres bi bil moral to zahtevo naroda doma tako zakričati, da bi jej slišal celi svet. Res danes ni čas, da bi se govorilo o mejah, govori se pa lahko o pravici, ki se naj temu junaku pove pred celim svetom da jo bo dobil celo in neokrnjeno kot plačilo za potoke svoje krvi.

JERNY KOPRIVŠEK in njegov orkester na ploščah. Terezinska hiška. Na pisilicah - valček Str. M 575. In DUQUESNE UNIVERSITY TAMBURICA - Str. M 571. Za toz. cenik in cene plošč se obravite na: JOHN MARGISCH Inc. 453 West 42nd Street, New York

RAZGLEDNIK. Piše Anna F. Krasna. Kongres je za nami.

Letos poleti so naenkrat začeli ameriški časopisi veliko pisati o Sloveniji, o Slovenceh in njih velikih žrtvah za zavezničke. Zadnje tri mesece se pa opazja po vsem časopisju, kako se skrbno ogiblje Slovence samo imenovati. Ravno te dni sem se v State departmentu radi tega bridko pritožil, ker pazijo to zasledujem, pa mi je uradnik pritrnil, da je to res in mi je obljubil, da se bo to popravilo. Bratje, gre za velike stvari. Časi so veliki, tako veliki, da se jih večina izmed nas komaj zaveda, ker ne sledi poteku politike. Kongres pa vsega tega ne sme prezreti, zato je kongres. Doseči moramo na vsak način, da se hrabrost našega naroda prizna vsepovsod, pa tudi upošteva, da se narod doma pohvali javno pred celim svetom. To bo saj kapljica te lažbe v njegovem stranskem trpljenju. Zagotoviti se mu mora, da njegove žrtve ne bodo zastoj, temveč obilno plačlane, ko bo prišel dan plačila. In če bi tega ne hoteli storiti, potem naj pa raje zakličejo narodu doma, da ne bo dobil nič, da bo moral ostati v sužnjosti, potem škoda vsake kapljice krvi, katero preliva v potokih. Tega pa vendar ne naša država in ne zaveznički in ne narod doma.

Ker sem dejala že v začetku, da se hočem poslužiti beležk, ki sem si jih napravlila tekom kongresa, se bom tega držala in podala nekaj obrisnih črt o potoku cele stvari. Ravnotako imam, vidim, precej beležk o našem Slovenskem muzeju v Slov. narodnem domu v Clevelandu, katerega sem si ogledala po končanem kongresu in o tem bodem seveda tudi še kaj povedala, posebno, ker sem imela priliko imeti za razklova-veca in pojasnjevalca samega Matije Pogorelea, ki je tako vneto zbiratelj zgodovinskih in važnih dokumentov in drugih stvari, ki se tičejo slovenske zgodovine naseljencev v Ameriki.

Poročali smo, kar nas je bilo na Kongresu slovenskih "reporterjev" že sproti o najvidnejših in najvažnejših točkah narodnega tabora. To bom torej izpustila in podala to, o čemer se še ni pisalo, kajti vsak je bil na Kongresu s svojimi očmi, takorekoč. Najprej naj povem, da sem uvidela in to v svoje veliko zadovoljstvo, da so prišli naši ljudje na Kongres z veliko željo, da zares nekaj store v korist naše narodne nebrežne ljudstva. To je bilo kaj lahko razbrati iz razgovorov in mnenj raznih delegatov in delegatij. Želja po slogi je bila resna med delegacijo in v tem moramo dati našem ljudstvu, ki se je strnilo, da pošlje svoje predstavnike in predstavnice na Narodni kongres, vse prizna-

Od mnogih sem se pred odprtjem kongresa slišala izražanje dvomov, da bi bilo res mogoče kako skupno delo med skupini, ki so si bile vedno nasprotne. Sama sem dvomila precej v to in dvomi se mi porajajo še zmirom, smatram pa, da če bomo skušali biti bolj posteno - odkriti, bomo nekaj storili in morda prišli bližje skupaj v marsikatero oziru, preden zatonemo kot slovenski živelj v tej deželi.

To, da se je pred otvoritvijo Kongresa molilo za razsvetljenje od Boga ozir. sv. Duha, se je vzelo od strani napredne ali rečimo liberalne in radikalne ter svobodomiselnega struje za pupost, katerega ne bi bili smeli dovoliti. Slišala sem po drugi strani inteligentne moze za odrom, ki so dejali, da ako bi tega ne storili ne bi bili dorašili Ameriki in njeni demokraciji. In ker sem tudi sama napredna ženska, kot pravimo, sem v tem oziru pokazala svoje ameriško stran in me tako molitev ni čisto nič motila. vendar sem bila nekako poredno-radovedna kako bi bilo, da smo zahtevali napredni nekaj čisto svobodomiselnega? Tudi to bi bila dobra preizkušnja za našo obojestransko ameriško dozorelost. - Jaz sem bila že večkrat v New Yorku na raznih impresivnih sestankih, katerim so prisostvali celo razni lordi in visoki cerkveni dostojanstveniki, ki se niso prav nič sramovali na vse grlo peti internacionale v počast hrabremu ruskemu narodu. To jaz smatram za razumno ameriško dozorelost.

BOŽIČNE MELODIJE.

Jaz grem po blaženi samoti, po bisernih krasoti. In vprašajo snežinke, kristalne krasotinke, Kam greš?

Jaz grem pod nemirni nebesi, pod tihimi drevesi. In vpraša ivje belo, ko hodim pot veselo: Kam greš?

Jaz grem čez vrste njiv nebrojnih, čez žibel žit pokojnih. Po jasnobeli poti Božiču grem naproti - tja v rodnost vas. Silvín Sardenko.

USPAVANKA.

Vsa zemlja kakor velik vrt, po vrta hodi zima - smrt razgrinja beli pajčolan od rosnih niti celotkan: Spavaj - spavaj!

Širokogrudna zemlja ti, prerajala si mnogo dni. Sedaj prihajam rajat jaz, a naj zagrnem tvoj obraz: Spavaj - spavaj!

Kot dete te povila bom in v žibel položila bom, vso noč pri tebi bdela bom in kakor mati pela bom: Spavaj - spavaj!

Tam zunaj pada mrznj sneg, tam zunaj hodi črni greh, preplašil tvoje bi oči, oskrnil tvojo čisto kri: Spavaj - spavaj!

TRGANJE IN BOLEČINE V MISICAH?

Mitro pomni dobiti s Pains-Expeller-jo. Zgodovinsko mazilo, ki ga razlozi tvoj. Nal je najboljši sredstvo za odpravo napovedanih. Zelo važno pravi Pains-Expeller s Slirom za škatelc.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Izšla je nova knjižica ki daje poljedna navodila, kako postati ameriški državljan.

Polje vprašanj. ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v III. delu, nekaj važnih letnic in ugodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški Zedinjenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov. In se dobi pri: SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St., New York

Letos poleti so naenkrat začeli ameriški časopisi veliko pisati o Sloveniji, o Slovenceh in njih velikih žrtvah za zavezničke. Zadnje tri mesece se pa opazja po vsem časopisju, kako se skrbno ogiblje Slovence samo imenovati.

Ravno te dni sem se v State departmentu radi tega bridko pritožil, ker pazijo to zasledujem, pa mi je uradnik pritrnil, da je to res in mi je obljubil, da se bo to popravilo.

Bratje, gre za velike stvari. Časi so veliki, tako veliki, da se jih večina izmed nas komaj zaveda, ker ne sledi poteku politike. Kongres pa vsega tega ne sme prezreti, zato je kongres. Doseči moramo na vsak način, da se hrabrost našega naroda prizna vsepovsod, pa tudi upošteva, da se narod doma pohvali javno pred celim svetom.

To bo saj kapljica te lažbe v njegovem stranskem trpljenju. Zagotoviti se mu mora, da njegove žrtve ne bodo zastoj, temveč obilno plačlane, ko bo prišel dan plačila.

In če bi tega ne hoteli storiti, potem naj pa raje zakličejo narodu doma, da ne bo dobil nič, da bo moral ostati v sužnjosti, potem škoda vsake kapljice krvi, katero preliva v potokih.

Tega pa vendar ne naša država in ne zaveznički in ne narod doma. Toda vsega tega, če mi sami ne bomo doseči, kdo bo drug?

Če mi boja naroda doma tako ne pomagamo in se ne potrudimo, da dosežemo, da ga bodo tako pojmovljivi tudi drugi, zlasti na naša vlad, kdo bo? Zato mora imeti pravi kongres tolik zunanji sijaj, kolikor ga mu največjega moramo dati s paradami in s udeležbo raznih zastopnikov in z javno propagando in publiciteto po svetovnem časopisju.

Seveda ta kongres tega ni imel, ker ni bilo časa in ker je bil po zimi.

(Nadlajevanje prihodnjic.)

"RUSKI NAROD."

Pod gorenjim naslovom bo v torek zvečer 29. decembra Theatre Guild pričel kazati velikanimivo dramo Konstantina Simonova, ki kaže junaske boje na ruski fronti.

Drama je bila napisana v Moskvi v juliju letošnjega leta in je bila izdana v več sto ruskih gledaliških z velikim uspehom. Prvi izvod, ki je bil iz Moskve poslan v Ameriko, se je na poti izgubil in poslan je bil drugi izvod, ki je po dolgem času dospel v New York.

Drama je iz rusčine prestavil mladi ameriški pisatelj in dramaturg Clifford Odets.

Predstavo te drame vodita Lawrence Langner in Theresa Helburn.

INVESTIRAJTE V AMERIKO KUPUJTE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS IN STAMPS

Prisno se v torek zvečer, 29. DECEMBRA THEATRE GUILD predstavlja KONŠTANTIN SIMONOVO BRILJANTNO IGRO "THE RUSSIAN PEOPLE"

EPICNO DRAMO JUNASKE MOZE IN ŽENA. KI JE VIKARNO ZAVZELA MOSKOVO. In rusčine prevedel CLIFFORD ODETS

Z zanimivimi rusčini pesmimi in godbo THEATRE

52 St. zapadno od Broadwaya New York City

THEATRE GUILD predstavlja KONŠTANTIN SIMONOVO BRILJANTNO IGRO "THE RUSSIAN PEOPLE" EPICNO DRAMO JUNASKE MOZE IN ŽENA. KI JE VIKARNO ZAVZELA MOSKOVO. In rusčine prevedel CLIFFORD ODETS Z zanimivimi rusčini pesmimi in godbo THEATRE 52 St. zapadno od Broadwaya New York City

DELO DOBE. Izurjeni blokari na hidravličnih strojih - pri moških klubkih. Dolga sezona. BOLIVIAN HAT CO. 633 Broadway New York City

(32)

BOŽIČNE MISLI

Piše IVAN BUKOVINSKI

Zopet se je približal čas, ko bomo drug drugemu želeli vse se božične praznike, prežeti s pravim in tesničnim duhom...

Pantje vojaki vseh onih roditeljev, ki izhajajo iz okupiranih dežel, pa se bodo borili s toliko večjo verno, ker s tem vsaj indirektno pomagajo zatirani domovini svojih starišev.

Kjerkoli pa se bore naši fantje, na naj si bodo v lepijih brlogih na Guadalcanal, ali v vročih pustinjah Afrike...

Note PIA NIO HARMONIKO ali KLAVIR

- BREEZES OF SPRING TIME OF BLOSSOM (Cvetni čas) SLOVENSKI FANTJE VSE BUM PRODALA VO JEZERU K O L O OHIO VALLEY SYLVIA POLKA TAM NA VRTHI GREDI MARIBOR WALTZ SPAVAJ MILKA MOJA ORPHAN WALTZ DEKLE NA VRHU OJ, MARIČKA, PEGLJAJ BARIČKA MLADI KAPETANI GRENO NA STAJSERSKO STAJSERIS HAPPY POLKA ČE NA TUJEM

35 centov komad 3 za \$1.

MOJA DEKLE JB ŠE MLADA Po 25c komad

Naročite pri UNJIGARNE SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St. New York

Zide. In sad tega duhovnega zedinjenja bo njihov se bolj truden sklep, končati čimprej more goče ta krvavi bojni ples s polno znanjo nad sovraniškim ter zajamčiti v okvirju trajnega mira svobodo lastni ameriški domovini, a obenem jo vrniti zavojevanim narodom.

V kelih čiste božične radosti bodo v premmogih družinah v Ameriki letos pričesane grene kaplje žalosti, ker pri božičnem kosilu za mizo bo prazen ostal en, dva tri ali še več sedežev.

In mi z našimi Božičem moramo biti še prilično zadovoljni ako ga primerjamo starokrajškemu. Ah, tužna, pretužna slika letošnjega Božiča v naši pomandrani slovenski domovini! Prejšnja leta so zvonovi svečano vabili vernike k polnični službi božji, letos pa odmevajo topovi tam topovi in puške in pokajo šrapneli.

Prejšnja leta so ljudje radost no prepevali svete božične pesmi, letos pa se ne sliši drugega nego jok in stok, in če se oglasi slučajno kje kak spev, je to Jeremijevega tipa pesem, žalostinka nad izgubljeno svobodo, nad požganimi domovi in ustreljenimi svojci.

Prejšnja leta so se raz vrhov božičnih drevces blestele zvezde repatiče, simbolji zvezde-vodnice treh Modrih iz Jutrove dežele, in z napisom: "Slava Bogu na visavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje."

Ako bo vojna se mnogo časa trajala, marsikateri naši fantje ne bodo več zasedli svojih prostorov za mizo pri božičnem kosilu in pri nobenem drugem. Obležali bodo na bojni poljani v taji zemlji in njihove matere in očetje, njihove neveste, bratje in sestre, prijatelji in znanci, jih bodo zaman pričakovali.

Ampak preleta kri teh hrabrih junakov ne bo zastoj, nikakor ne. Kot plodno seme bo pognala bujno kal, kateri se bo razvila v mogočno palmo zmage luči nad temo, svobode nad suženstvom, pravice nad nasiljem in vzajemnega sodelovanja za skupni blagor vseh, pravico in svobodoljubnih narodov brez razlike vere, rase in jezika, ki bodo znali ceniti, pa tudi obdržati večni "Mir ljudem na zemlji."

To so moje misli, moje srečne nade ob tem svetem času, in v upanju, da se skoro uresničijo, želim vsem skupaj: VESEL IN SREČEN BOŽIČ!

KO ZVENE VECNE STRUNE...

"Vendar enkrat konec," se je oddahnila Anica, ko je ob poznem večerni uri sedla k mizi in v svoji skromni podstresni sobi. Človek je kot vprezna žival, vsi te gonijo, vsi te ponižujejo, vsak ti ve kaj zvoreči, nikoli pa ne kažeš: "Anica, dobro si napravila."

Anica je bila zagrenjena. Nekeč je bila veselo dekle. Bila je vesela doma, pa tudi poznala je, ko je prebolela prve bridkosti mačehine tujine, se ji je njena veselost zdravega slovenskega dekleta zopet vrnila. Saj je razumevala dobro, da je človek rojen za trpljenje prav tako kakor ptica za letanje; saj je razumevala, da je zemlja dolina solz, v kateri mora vsakdo nositi svoj križ in je nespariten tisti, kateri, težo svojega bremena primerja s križi svojih sopotnikov.

Od nekod je prišel glas zvonov, ki jo je zdramil iz njene otočnosti. Znova je iskal njen pogled tja v noč, a tudi misel nje na je začela tipati nekam dalje. Njen pogled je obstal na zvoniku, nekaj kvader vstran, kjer je osvetljena ura kazala pol na polnoči. Od tam je prišel zvonov glas, ki je zajel njegovo misel in jo z neodoljivo silo tiral dalje.

Da, je začutila. Saj sem skoro pozabila, da je sveti večer noce in prav kmalu bo polnoč. Pa, saj zame ni Božiča. Kakšen Božič je to, če pa se človek potli sedeč pri mizi, in kakšen Božič je to, če pa nikogar nimam, s katerim bi zaprno komunicirala in mu potožila svoje skrbi, svojo bedo, svoje trpljenje.

Saj sem kakor vprezna žival, ki me vsi poganjajo, a nikomur ni mar, da bi vsaj hubežljivo besedo in pogled poklonil.

Anica je bila zagrenjena. Nekeč je bila veselo dekle. Bila je vesela doma, pa tudi poznala je, ko je prebolela prve bridkosti mačehine tujine, se ji je njena veselost zdravega slovenskega dekleta zopet vrnila. Saj je razumevala dobro, da je človek rojen za trpljenje prav tako kakor ptica za letanje; saj je razumevala, da je zemlja dolina solz, v kateri mora vsakdo nositi svoj križ in je nespariten tisti, kateri, težo svojega bremena primerja s križi svojih sopotnikov.

Kar hitro je pregnala take misli, ki so ogrožale njeno ravnodušnost. Le kaj mi koristi misliti na tiste, katerim je navidezno bolje kot meni? Prav lahko da me videz vara. Le zakaj nebi rajne pomislila na milijone onih, katerim je hujše kot meni, ki so nesrečne žrtve vojne, revščine, izdaj, bolezni.

Tako je mislila Anica nekeč. Ni tega še dolgo. Tedaj je bila srečna. Vesela pesmica je spremljala njeno delo, vsa hiša je bila polna njenega življenja, gospodarji so jo radi imeli, s tovariškimi se je dobro razumela. Nikdar ni bila malenkostna, temveč je velikodušno storila, kjer je mogla kako služiti. Svoje skromne prihranke je previdarno porabila. Nekaj za podporo svojem domu, nekaj pa je shranila za čase, ki pridejo.

Tudi tedaj ji je večini kaka grenka misel tresnila v dušo; toda njeno plemenito srce je kmalu našlo ravnotežje v spoznanju, da tudi krivice, katere mora pretrpeti, niso zanjo nikak zgruba, temveč dobriček. Iz tega, kar ji je grenilo življenje, si je znašla izkrovati vrednost za nebesa, dobro vedoč, da vse trpljenje sedanjega časa, ki je Bogu posvečeno, vsaka krivica sprejeta ravnodušno, približuje človeka Bogu okoliščine njegove srce in dušo, mu pridobiva oblast nad neurjenimi nagljenji srca in tako vse to vodi k sreči, v kolikor je v tem življenju sploši mogoče.

Taka modrost je vodila Anico nekeč in tedaj je bila srečna, vesela, vsa nasmehjana in cvetoča. Ni bila več ista Anica oni sveti večer, ko je malodušno chetala v svoji esameli sobici. Marsikaj se je zgodilo med tem. Anica je prišla med ljudi, med svoje rejake, kateri so bili vse drugačnih misli. Sladkali so se ji, ker jim je prijatelj nedolžni obrazek; njihova pohota je hlepela po telesni nasladi in iskala načina, kako naj obladi najprej čisto dušo, da se bo slednjiče tudi nedolžno dekle zavalo v isto nespago, v kateri so rezgetaje iskali sreče tisti izpričeni. Smešili so preprosto vero nedolžnega dekleta, če: "Kaj si ti se tako neumna, da verjameš farju? Saj on sam tega ne dela, kar udi. Ti si šla po svetu in ne hodiš več tako neumna, da bi verjela stare bajke. Ti si neumna dekla, tvoja gospoda se pa zabava, od tvojih žaljev živi in tebe z nebesi trdista. Ne hodi več neumna Anica. Svet gre naprej. Danes ni več tako, da bi smeli biti po pravici eni vedno gospodje, drugi pa vedni sužnji. Zakaj bi pa tudi Ti ne bila gospa in one tvoje dekle. Človek samo enkrat živi. In ti hočeš celo svoje življenje biti nemna kot žival in izrabiti vse užitke, ki ti jih življenje daje!"

Tako in podobno so Anici v tisti družini nabijali ušesa in besede niso ostale brez vpliva. Ono spoznanje, ki živi v vernem srču, da je življenje samo potovanje proti večnosti, da ni dobriček za kmadni račun, če je človek tukaj med bogatimi, da ni izguba, če je tukaj ponižnega stanu, ker vsak dobi svoje darove in bo mera njegove sreče v tem, kako je svoje delo vtilil in ne po tem, kakšno je bilo. Te lepe misli, ki siromač dajejo tolažbo in veselo zapanje, bogatina pa drže v pravi poniznosti, te misli so začele oklevati in Anica je začela tipati krivice, katerih dotkej še nikdar ni občutila. Čeprav je imela marsikaj tudi neprijazne gospodarje.

Pozabila je Anica na svoj nahlepela po telesni nasladi in iskala načina, kako naj obladi najprej čisto dušo, da se bo slednjiče tudi nedolžno dekle zavalo v isto nespago, v kateri so rezgetaje iskali sreče tisti izpričeni. Smešili so preprosto vero nedolžnega dekleta, če: "Kaj si ti se tako neumna, da verjameš farju? Saj on sam tega ne dela, kar udi. Ti si šla po svetu in ne hodiš več tako neumna, da bi verjela stare bajke. Ti si neumna dekla, tvoja gospoda se pa zabava, od tvojih žaljev živi in tebe z nebesi trdista. Ne hodi več neumna Anica. Svet gre naprej. Danes ni več tako, da bi smeli biti po pravici eni vedno gospodje, drugi pa vedni sužnji. Zakaj bi pa tudi Ti ne bila gospa in one tvoje dekle. Človek samo enkrat živi. In ti hočeš celo svoje življenje biti nemna kot žival in izrabiti vse užitke, ki ti jih življenje daje!" Tako in podobno so Anici v tisti družini nabijali ušesa in besede niso ostale brez vpliva. Ono spoznanje, ki živi v vernem srču, da je življenje samo potovanje proti večnosti, da ni dobriček za kmadni račun, če je človek tukaj med bogatimi, da ni izguba, če je tukaj ponižnega stanu, ker vsak dobi svoje darove in bo mera njegove sreče v tem, kako je svoje delo vtilil in ne po tem, kakšno je bilo. Te lepe misli, ki siromač dajejo tolažbo in veselo zapanje, bogatina pa drže v pravi poniznosti, te misli so začele oklevati in Anica je začela tipati krivice, katerih dotkej še nikdar ni občutila. Čeprav je imela marsikaj tudi neprijazne gospodarje.

Nova modrost je vdiral v njeno dušo. Od kraja se je nekoli upirala, toda zglede tolikih tovarišic in poznanih je podpiral razdraino delo družbe v katero je zašla in iskali je začela ven iz tiste strme in trnjeve stezice, ki je ozka, in pelje navzgor. Ona široka cesta, ki udobno vodi, na njo je začela nhatati in ni ji bilo mar tega, da vodi navzdol, da vodi v pogubo in da je rekel gospod sam, veliko jih je, ki po njej hodijo.

Tako je Anica spolzela na tisto pol. Ni bila več ona vesela deklica, vsa polna pesmi in smeha, pripravljena za ljubezno delo, vedno radostna, vsem priljubljena in v svojem srču srečna.

Oni sveti večer je nekaj odključilo v njeni duši. Ko je zadonel zvon v jasno noč in je njen pogled obstal na zvonikovi uri, jo je nekaj presunilo.

Sunkoma je vstala, da si počese obleko, katero si je nameravala pripraviti za ples, na katerega je menila iti naslednji dan, toda že se je spet premislila in neodločena obstala z roko na predalu, ki ga je nehote odprla. Njena roka je segla po sveženju pisem, ker ji je potegnil pogled nase zlati odsev. Hotela je videti, kaj je tisto. Kmalu je imela v roki razglednico z zlatim okvirom. Bil je božični pozdrav od doma. Ponižna bethlehemska stalica s smehljanjem se Jezuskom. Spodaj pa je bil odlomek božične pesmi:

"Oj, srečne dušice ki njega dobe — z nebesko tolažbo jim polni srce. — Le k njemu hite, kaj rad nas ima. — Zaprno odkrmo mu rane srca."

Prebrala je te vrste Anica in se enkrat so preletale njene oči zlate orke v zlatem okviru ljubezivega voščila, ki je zadržal nosilo podpise vseh domačih in z materina pisavo pristančljeno:

"Božič je in mraz; bojim se, da bo v tvojem srču zavlada mraz. Tvoja zadnje pisano je vse drugače, kot so bila prejšnja, zato Te prošim, premisli lepe besede božičnega voščila na tej razglednici."

Pozabila je Anica na svoj nahlepela po telesni nasladi in iskala načina, kako naj obladi najprej čisto dušo, da se bo slednjiče tudi nedolžno dekle zavalo v isto nespago, v kateri so rezgetaje iskali sreče tisti izpričeni. Smešili so preprosto vero nedolžnega dekleta, če: "Kaj si ti se tako neumna, da verjameš farju? Saj on sam tega ne dela, kar udi. Ti si šla po svetu in ne hodiš več tako neumna, da bi verjela stare bajke. Ti si neumna dekla, tvoja gospoda se pa zabava, od tvojih žaljev živi in tebe z nebesi trdista. Ne hodi več neumna Anica. Svet gre naprej. Danes ni več tako, da bi smeli biti po pravici eni vedno gospodje, drugi pa vedni sužnji. Zakaj bi pa tudi Ti ne bila gospa in one tvoje dekle. Človek samo enkrat živi. In ti hočeš celo svoje življenje biti nemna kot žival in izrabiti vse užitke, ki ti jih življenje daje!"

Njene misli so iskale v mladih spominih, ki so je povedli domov, kjer so v kotu nad mizo tiho samevale jaslice v skrivnostnem poluraku, v katerega je silila rdeča lučka, božice utripajoča, da so oživljale sence pastirkov, ki so se klanjali Jezusku.

Kako srečna je bila tistoj In ko je zablestelo pred njo v brezkončnih lučkah božično drevesce, vse zlato in srebrno v precudnih čarih. A danes ni jaslice ni božičnega drevesca — pa tudi ni sreče v srču, ni upanja, ni angolskega petja, pa tudi ne radostnega smeha v nje nem srču.

Z bolešjo je začela razkrivati razdejanje svojega srča. Njeni prijatelji so ji silkali blednost polno udobnosti, življenje nasteno uživanja in zabave, ko bo brez dela in imenitna gospa. — Verjela jim je sirota. Njihove lepe besede, njihove blodne sanje so jo potegnile s seboj; a sedaj, ko je treba, da naredi račun sama s seboj — kako strašno prazno je njeno srce in dreveni ob spominu na mlade dni in na nedolžno veselje, ki so ga ji vzeli in z ničemer ne nadomestili.

Obledela je slika spomina na skrivnostne jaslice v domači hiši, pač pa je njen pogled obstal na božičnem pozdravu ljubih domačih in je iskala pomen preproste podobice bethlehemske stalice.

Sin božji je postal človek. Ali je to le bajka? Pač čudna bajka bi bila to, ki že dva tisoč let živi in nič ne obledi njen spomin in tolikim milijonom ljudi daje tolažbo. Ne! Bajka in laž to ni, kajti laž je kmalu razkrinkana, a kaj naj šele veja o nauku, ki je počast podlaža novi veri, tolikokrat preganjani in vendar nikdar vničeni?

Onemtele so Anici njene misli. Tako na globoko se ni nikdar spuščala. Ta hip se je pa sama zavedala, da je nekaj drugega resnica, in nekaj drugega laž. Da, da. Toda kaj je resno in kaj je laž? Kdo ve, kod so blodile njene misli, ko je iskala z resnično željo, da si razreši to zapleteno vprašanje. Mimo nje je bežala čudovita pesem svete nede, podoba njene osivle matere, globoko sklonjena, klasec pred skrivnostnimi jaslicami, pred čudne melodije domačih božičnih zvonov, čudoviti hles z snežene božične poljane.

Da. Tedaj, ko je skromno verovala v božično skrivnost, ko se je od božjga Detca učila ponižne samozatuje in srčne za druge, tedaj, ko ji ni bilo zato, da laže samo sebe, temveč da osrečuje druge, tedaj je bila vse drugače vesela, vse drugače srečna. Danes je pa čemela pesem na njenih ustih in mesto ljubezni je začelo osvajati njeno srce sovraštvo.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Nebo žari...

Nebo žari in gom žuni, skrivnostno spev, solze in kri... Ti boš pa doma ostala, prošnje luči pitigala, vsak večer, ko zapreš samotno dver. Jaz se bom pa spomnil nate, od daleč gledal luči zlate, vsak večer, kot jih lepah ni nikjer. Zbogom, gore, naše dvore čuvajte krvave zore. Zbogom, Sava, hi Triglava, naj te tulce ne preplava. Zbogom, kočje, če mogoče — Bog vas varuj streže, toče. Ljubi očka, kaj si rekel: Ko se kostanj posni... Čas kostanja je potekel, ali tebe, očka, ni. Naše mrljo so podrl, vojna lepa tam stoji! Našo soljo so zaprli, botereček me sdaj oči. Atek je padel, stnek, pomislil, v grozni sibelj strelnega jarca. Atek je padel, stnek ne plaka, tvoja zibelka je angolska Barka. Solnce me je prebudilo kakor za slovesen god, postalilo mi je puško in spremilo me na pot. Kot potoka dva s planine lahke moje so noge, kakor tešek voz v planino težko moje je srce. Privržiml je na vrh vasl, vesel v kofak, na prah pa svetinje tri, junak.

V tem božičnem času se spomnite revšev v stari domovini, s tem, da prispevate nekoliko za Jugosl. Pomožno Akcijo, Slovensko Sekucjo.

United States, Canadian, Postal Money Order. Rojake prosimo, ko pošljete za naročnino, da se poslužujejo... ako je vam le priročno.

Islandski ribič

ROMAN — Spisal PIERRE LOTI
32

Nekomu drugemu je povila žena dvojkice, in tretji je pripovedoval, da se je omožila lepa Ivanka Caroff, ki je bila pri Islandih prav dobro znana — z nekimi bogatim, pohabljenim stanoem iz okraja Plourivo.

Videli so se kakor skozi bele tančice, in zdelo se je, da izpreminja to tudi njihove glasove, ki so prihajali pridrušeno, kakor iz neznanih daljev.

Jan ni mogel odtrgati oči od majhnega, že starikavega nožička; bil je prepričan, da ni tega ribiča še nikdar nikjer videl, pa vendar ga je bil ta takoj pozdravil, kakor intimen znanec: "Dober dan, moj veliki Jan," bil je grd, podoben opicam in tudi njegove bodoče oči s katerimi je neprestano mežikal, so imele nekak zlobnega, opičjega na sebi.

"Meni so poročali," je izpregovoril zopet Larvoer s "kraljice Berte" "o smrti vnuka stare Ivonne iz Ploubazlaneca. Služil je sedaj pri mornarici, kakor veste, in poslali so ga na Kitajsko. Škoda za fanta."

Vsi, kar jih je bilo na krovu "Marije" so uprli oči v Jana da bi videli, če mu je že znana ta nezgoda.

"Da," je dejal s tihim glasom in ponosnim, malovažnim izrazom, "pisal mi je o tem moj oče v svojem zadnjem pismu."

Vsi so ga gledali radovedni, je-li kaj žalosten in to ga je dražilo. Naglo so krožile njihove govornice skozi blede meglo, ker minute njihovega čudnega sestanka so potekale.

"Moja žena mi tudi piše," je nadaljeval kapitan Larvoer, "da je zapustila hišo Mevela mesto in da biva v Ploubazlanecu ter streže svoji stari teti Ivoni. Sedaj si služi kruh z delom svojih rok. Sicer sem bil pa jaz vedno prepričan, da je to dobro, pogumno dekle, vkljub svoji gosposki obleki in navadam."

In zopet so se vsi ozrli na Jana. To mu je bilo že preveč in jezna rdečica mu je stopila v porjavela lica.

S to pohvalo, ki je veljala Marjetici, se je končal razgovor z mornarji "Kraljice Berte", ki je prišla danes poslednjič v dotiko z živimi bitji. Nekaj trenutkov sem, so že postajali njihovi obrazi bolj nejasni, njihova ladja že ni bila več tako blizu, in kar naenkrat niso čutili mornarji na "Mariji" ničesar več, kamor bi uprli svoje drogove. Kenci njihovih vesel in kolov so se zmanjali v praznem prostoru ter popadali drug za drugim v morje kakor velike, mrtve roke. Potegnili so jih torej na ladjo ter jih odložili. "Kraljica Berta" se je potopila v globoko meglo ter bliskoma izgnila, kakor izginejo oblike transparenta, če si ugasi luč za njim. Hoteli so še zaključiti nekaj v slovo, toda nič ni odgovorilo njihovim klicem — samo zmeden šum njihovih lastnih glasov, kakor slabotno ječanje. Spogledali so se plašno.

"Kraljica Berta" se ni vrnila z drugimi ladjami z Islanda in ko so dobili mornarji na "Samuel Azenidu" v nekem fjordu ostanke rzbite ladje, ki je bila brezdvomno "kraljica Berta", so jo nehali pričakovati. Meseca oktobra so bila potem vpisana imena njenega moštva v cerkvi na črne plošče.

Po onem dnevu, ko se je sešla "Marija" s "kraljico Berto", je ostalo morje ves čas do vrnitve v domovino lepo mirno; toda tri tedne poprej je bil pridivil od zahoda silen piš, ki je odnesel več mornarjev ter potopil dve ladji. Mornarji na "Mariji" so se večkrat spominjali Larvoerjevega čudnega nasneha, čudne misli so jim prihajale, in sklepali so to in ono. Več ko enkrat je videl Jan v sanjah grdega človečka z opičjim obrazom, in marsikateri se je strahoma vprašal, če niso govorili ono jutro z mrtveci.

Poletje je poteklo, in koncem avgusta, ko o se prikazale zjutraj prve megle, je bilo videti tudi Islandce, ki so se vračali domov.

Ze tri mesece so stanovali Marjetica in stara Ivonna skupaj v Ivonini koči. Marjetica je zavzela mesto hčere v tem zapuščenem domu umrlih mornarjev. Prinesla je vse, kar so ji bili pustili, ko je bila prodana hiša njenega očeta, svojo lepo "gosposko" posteljo in svoja lepa raznobarna krila. Naredila si je sama novo črno obleko po zelo priprostem kroju ter nosila črno, nabrano avbo iz debelega mušina, kakor stara Ivonna.

Vsak dan je šivala v mestu pri premožnih ljudeh, ter se vračala šele zvečer domov. Na potu je ni nihče nadlegoval; ostala je še vedno malo pomosna, in fantje so čutili nekako spoštovanje do nje; kadar so jo pozdravljali, so se ji še odkrivali, kakor nekda.

V prijetnem početnem mraku se je vračala iz Paimpola po oni dolgi poti ob skalnem obrežju ter dihala sveži zrak, v katerem se človek tako oddahne. Šivanje ni škodilo njenim lepim oblikam — kakor se to zgodi pri drugih, ki so vedno sklonjene nad delom — in ko je gledala morje, se ji je vrnala lepa postava, pri se ji širile, gledala je na morje, z široko morje, po katerem je plul Jan, daleč, bogve kje.

Ista pot je vodila tudi na njegov dom. Ko bi bila šla še nekoliko dalje po skalnati planjavi, žez katero je bril večer veter, ki bila prišla v vasico Pors Even. Tam rastejo drevesa nizko med skalami, vsa pokrita s sivim mahovjem, upognjena od zahodnih vetrov. Pač nikdar več ne pride v Pors Even, časi je bil komaj pol milje daleč. Toda enkrat v svojem življenju je bila tam, in to je bilo dovolj, da ji je postala ta pot nad vse draga. Jan je šel gotovo pogostokrat po tej poti, in izpred vrat svoje kočje bi ga lahko videla, ko bi stopal po goli planjavi med nizkim bodičjem. In zato je ljubila to zemljo krog Ploubazlaneca, skoro srečno se je čutila, da jo je ganecela usoda v ta kraj, nikjer drugje v okolici bi ne mogla živeti.

Včasih proti koncu avgusta, zaveje od juga sem topel dih čez to zemljo; in pridejo svetli večeri. Šarki velikega solneca odsevajajo iz daljine, boljše dežele vse tja čez bretonsko morje. Pogosto je zrak čist in miren, in nikjer ni videti niti najmanjšega oblaka.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

KO ZVENE VEČNE STRUNE

(Nadaljevanje s 3. str.)

Ali je tudi mene zmotila skušnjava zapeljivega v raju, ki je obetala užitke in oblast in časti za odpoved poslušnosti do Stvarnika? Ki je Adama in Evo in ves človeški rod pognala v toliko nesrečo.

Dolgo je slonila Anica zakopana v globoke misli. Kot da je tudi v njeno dušo posvetil skrivni žarek svetlobe svete noči in zazvenel glas angeljevega oznanila.

Tisto noč se je zavedala kakšna je razlika med lažjo in resnico. Da, resnica je tisto, kar človeka osrečuje, laž je pa ono, kar človeka ponižuje. Nekeč, ko sem brez prigovora skušala posnemati ponižnost in ljubečo žrtev Odršenikovo, ko sem se od Krizanega učila modrosti, sem bila srečna. Danes, ko so mi omajali vero, sem nesrečna in še druge spravljam v nezadovoljstvo.

Ne! Tako je zaključila svoje dolgo razmišljanje. Raje sem preprosta dekla, ki bom živela z upanjem večne sreče in z močnim srcem prenašala težave življenja in osrečevala druge. Nevera je ubila v meni nedolžnost, si je vzela zadovoljnost, me je do vrha napolnila z zavistjo in sovraštvom in me pognala, da naj iščem srečo v nečednostih.

Še nekolikokrat je njen pogled obstal na božičnem voščilu domačih in je njen sklep dozorel. Dolgo že ni prišla pesmica čez njene ustnice, a tisti sveti večer se ji je spet zbudila prelepa melodija:

"Oj, srečne dušice, ki Njega dobe — z nebeško tolažbo jim polni srce..."

SPLOŠNI POLOŽAJ GLASBENIH LONDONSKEGA RADIA.

(JIC.) — V teku vojne emisije v srbohrvaščini je govornik priporočil vsem Srbom, Hrvatom in Slovencem naj brez ozirov na ideološka načela sledijo generalu Mihajloviću. Molčite in delajte!

Na vseh frontah imajo zdaj zedinjeni narodi iniciativo v rokah, tako na suhem, kakor na morju in v zraku. Za Afriko bo prišla na vrsto Italija. Bolgarska in Madžarska, ki bo do morale plačati za zločine, katere so njih čete zakrivilo na našem ozemlju.

Govornik je naštel nekatere teh zločinov.

Zapišite si imena vseh teh hudodelcev. Kaznovani bodo — to je eden izmed poglavitnih ciljev te vojne.

Angleška letala so že zdaj močnejša od nemških, dočim ameriška letala s čedalje večjo silo posegajo v naš zavezniški boj. Napadi na Italijo so siloviti in laški narod je prevzet od paničnega strahu. Govornik vprašuje italijanske vojake ki se nahajajo na jugoslovanskem ozemlju, na kaj še čakajo, ko vendar vidijo, da sta tako italijanski narod kakor njegova vojska prepričani, da je osišče že izgubilo vojno in da bo uničeno.

Italija že zdaj plačuje za zverstva, ki jih je zagrešila v Sloveniji. Dalmaciji in vsepovsod na ozemlju naše domovine.

Naš narod naj ve, prav posebno pa bratje Slovenci, da se bodo dnevi trpljenja nehali. Na Ruskem, pri Stalingradu, Rževu in Velikije Luki izpodkopljujejo naši ruski zavezniki nemško vojaško silo. Rusija zdaj že proizvaja več nego takrat, ko se je vojna začela. Amerika in Velika Britanija sta jo podprle z vojaškimi 4.000 tankov, 3.000 letal in 800.000 ton drugega materiala.

Vpad v Evropo se bo izvršil iz zanađa preko Holandske, Belgije in Francije, a tudi iz juga preko Italije, Francije in Balkana. Na nemškem ozemlju pa

KNJIGE

kot BOŽIČNO DARILO in za strokovno znanje

VSE OZNAČENE KNJIGE SO V ANGLEŠKEM JEZIKU

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations RECEPTI VSEH NARODOV Stane samo \$2.00 Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

THE NEW ENCYCLOPEDIA of MACHINE SHOP PRACTICE Spisal znani profesor George W. Barnwell Cena \$1.98

AMERICAN WILD LIFE Knjiga je posebno privlačna kot darilo za mladeniča, ki se zanima za naravo

TA KNJIGA BO VSAKEGA ZANIMALA! 1/2 Price Offer! The Latest Brand-New Edition of the Famous Original Amateur Gardeners' "Bible" THE GARDEN ENCYCLOPEDIA

Mi plačamo poštino in zavarovalnino za vse zgoraj omenjene knjige. Slovenic Publishing Company 216 West 18th Street New York, N. Y.

je do danes že 200 večjih mest občutilo grozo vojnega opustošenja. NEMIRI NA BALKANU. (JIC.) Madžarsko časopisje poroča, da so bolgarski saboterji vrgli iz tira vlak na progi Carigrad-Sofija. USMRTITVE TALCOV V SRBIJI. (JIC.) General Bader, nemški poveljnik v Srbiji, je razglasil v časopisju, da je dal ustreliti 50 talcev radi tega, ker se nek nemški vojak, ki je bil v službi v kraju Pukca, ni povrnil k svoji edinici. BOŽIČNA POSLANICA SLOVENCEM. (JIC.) — O priliki četrtega vojnega Božiča je povdaril dr. Lavrin, koliko se zadnji božič razlikuje od prejšnjih treh, predvsem v tem, da so zdaj za vezniške vojske prešle na vseh bojiščih v napad, dočim so bile prej vedno v obrambi. Britanska in ameriška produkcija zdaj daleko presega skupno produkcijo osišča. Nemška produkcija pa v razmerju z zavezniško čedalje bolj propada, tako da Hitler ne more več zmagati.